

LA PROTECCIÓ DE DADES A L'ÀMBIT EMPRESARIAL: EL DRET A L'OBLIT

UVIC
UNIVERSITAT
DE VIC

Montse Puigdecamet Font

Tutor: Miquel Genís Serra

Administració i Direcció d'Empreses

Facultat d'Empresa i Comunicació

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Maig - Juny 2014

A la meva mare.

*Per ser el pilar fonamental en la meva educació,
tant acadèmica com de la vida, pel seu incondicional suport.*

AGRAÏMENTS

Agraeixo al meu professor, Miquel Genís i Serra, per despertar-me l'interès en les seves classes magistrals de Comerç Electrònic. Per les seves exposicions i aportacions d'exemples que ens han permès aproximar-nos una realitat inèdita.

No puc oblidar que he obtingut un gran profit, pel qual estic molt agraïda, de l'entrevista a Carmenchu Urbenxu, doctora en Dret i Directora del Màster en Propietat Intel·lectual i Societat de la Informació a la Facultat de Dret, ESADE; li valoro la seva dedicació i el seu temps. Un plaer contactar amb tu.

Finalment agrair als meus pares i germans, per la seva tolerància i per haver-m'he donat, amb el seu sacrifici i treball, la possibilitat de disposar de temps per estudiar i escriure.

ÍNDEX

1. Introducció	
1.1. Estructura	2
1.2. Antecedents	3
2. Marc Teòric del dret a l'oblit	
2.1. Estat de la qüestió	4
2.2. Aspectes Legals	7
2.3. Concepte i contingut	20
2.4. Dret Comparat	22
2.5. Els buscadors	24
3. Anàlisi de l'aplicació del dret a l'oblit a les persones jurídiques	
3.1. Necessitat de la protecció	26
3.2. Aplicabilitat a l'àmbit empresarial	27
3.2.1. Dret a la llibertat d'empresa	29
3.2.2. Actuacions per part de l'empresa	30
4. Proposta Legislativa de la Unió Europea	32
5. Proposta Judicial de la Unió Europea	40
6. Conclusions	43
7. Fonts d'informació	47
8. Annex	51

1. INTRODUCCIÓ

1.1. ESTRUCTURA

Durant els quatre cursos de la carrera d'Administració i Direcció d'Empreses a la Universitat de Vic, he estudiat diverses assignatures de vàries branques com finances, gestió, comptabilitat o dret. Totes elles m'han aportat un valor afegit per assolir un coneixement bàsic en diferents matèries.

Però, en especial, les assignatures derivades del Dret, com Dret a l'Empresa, Dret Laboral, Dret Tributari o optatives com Comerç Electrònic o Sistema Tributari Espanyol, m'han despertat l'interès pel món legal i jurídic. És per aquest motiu que he decidit fer el treball final de grau orientat a aquesta àrea de coneixement.

Aquest treball es basa en una investigació més que en un treball teòric. El meu propòsit és fer les meves aportacions com a estudiant en un terreny inexplorat com ho és el del denominat dret a l'oblit o dret a desaparèixer digitalment. Per iniciar el meu estudi analitzaré el dret a l'oblit des de l'àmbit de la persona física, per acabar donant la meva resposta a la incògnita sobre si és possible una regulació de la qüestió pel que fa a les persones jurídiques.

He estructurat el treball en tres grans blocs. En el primer bloc s'exposa el marc teòric utilitzat per l'anàlisi. He cregut convenient tenir en compte determinats aspectes jurídics, que tot i ser ja coneguts, ens ajudaran a posar-nos en context. Posteriorment presentaré en el segon bloc l'anàlisi sobre la possibilitat d'aplicació del dret a l'oblit a les persones jurídiques. Aquest bloc ens permetrà aprofundir sobre la necessitat de protecció que proposem.

En l'últim bloc faré una valoració minuciosa de la proposta de reglament com a possible via de solució. Finalment, serà a les conclusions on, després de recollir la informació adient i confrontar l'opinió d'experts, presentaré una valoració crítica i subjectiva sobre el dret a l'oblit. El treball també inclou uns annexos on es poden consultar l'entrevista feta a Carmen Urrubenchu¹ i la bibliografia utilitzada.

¹Doctora en Dret i Directora del Màster en Propietat Intel·lectual i Societat de la Informació, Facultat de Dret, ESADE

1.2. ANTECEDENTS

En aquest treball porto a terme una anàlisi sobre la protecció de dades en l'àmbit empresarial i del destí d'aquelles dades que es troben a la xarxa.

Concretament s'analitza la possibilitat de l'existència d'un dret a l'oblit que permeti, tant a persones físiques com jurídiques, eliminar part de la seva història digital a Internet. Actualment s'està treballant per posar ordre a totes les dades de caràcter privat que circulen per la xarxa o que en general es troben en qualsevol tipus de suports digitals. Sembla que la tendència social aposta perquè la informació privada pugui ser eliminada totalment quan ho demanin els usuaris, tant persones físiques com jurídiques.

La finalitat d'aquest treball és investigar i proposar una possible solució per a totes aquelles persones jurídiques que vulguin oblidar aquelles informacions que perjudiquin el desenvolupament de la seva activitat econòmica. Actualment aquestes empreses no es troben protegides legalment per cap tipus de normativa i no tenen garanties que a curt termini puguin veure eliminada qualsevol informació que en el transcurs del temps pugui esdevenir perjudicial o danyosa, i per tant, pugui ser eliminada d'Internet sense deixar cap rastre.

2. MARC TEÒRIC DEL DRET A L'OBLIT

2.1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

“Qui controla el present, controla el passat i qui controla el passat, controlarà el futur”. (1984 - George Orwell)

La ment humana oblida ràpid allò que li ha estat danyós en el passat per deixar pas a recordar situacions i experiències més agradables. Però el cervell humà té un singular límit: és impossible que recordi tot allò que veu i sent des de que és un nadó. El record en aquelles edats crea una mena de buit que ens deixa sorpresos quan algú del nostre entorn ens explica què fèiem i què dèiem. De la mateixa manera una persona no pot recordar tot allò que va escriure o va dir en un moment determinat. Però Internet és una eina que ens permet recordar totes aquelles accions d'un mateix en el passat.

Els humans som capaços d'oblidar, o de no voler recordar, algunes situacions compromeses que hem viscut en el passat. Sorgeix, doncs, la necessitat que ningú conegui certs aspectes privats, sobretot aquells que podrien ser objecte de burla o crítica o que en general puguin ser negatius per la persona. Avui en dia això ja no és possible ja que hi ha una eina, Internet, que facilita la informació personal que la ment humana ha aconseguit oblidar. No és legítim que les persones puguin estar informades d'aspectes confidencials que un no vol que siguin de domini públic.

Els fets i records passats es poden saber sense gaires dificultats gràcies a l'era Internet. Antigament també succeïa el mateix, però la informació era més costosa d'obtenir i requeria de més hores per ser localitzada. Actualment la història de cada ésser humà, el seu rastre, s'ha fet pública mercès a l'anomenada memòria digital.

Fa uns cinquanta anys ningú hagués imaginat el canvi radical que s'ha produït a la societat causat per l'aparició de les noves tecnologies. No fa gaire temps que el correu postal és col·lapsava en rebre milions de cartes diàries d'arreu del món: les persones enviaven tot tipus de missatges a través de cartes manuscrites, les quals arribaven el seu destinatari al cap d'uns dies. Algunes

d'elles podien fins i tot no arribar mai, es podien perdre o no arribar al destinatari adequat.

Un altre canvi important es va produir en l'entorn de la comunicació i en les relacions interpersonals. Antigament no existien ni tant sols aparells mòbils per poder contactar amb els familiars més propers ni existien aparells com els ordinadors amb instruments que permetien veure a temps real notícies d'actualitat o programes que permetessin contactar amb gent d'arreu del món.

L'evolució de les noves tecnologies cap a una era totalment digital, ha desenvolupat aparells electrònics d'alta generació. Un canvi radical en el dia a dia de l'ésser humà ha estat l'aparició d'Internet. Aquest instrument està constituït per una impressionant xarxa que permet comunicar-se amb persones i àmbits de tot el món a temps real. La majoria de persones utilitzem Internet a la vida diària, ja sigui a través d'ordinadors, "Smartphones" o "tablets" o altres instruments que permeten la comunicació per via digital. Però com a tot procés creatiu, aquest gran descobriment ha requerit molts anys d'investigació.

Ubicats a la dècada dels anys setanta als Estats Units, els responsables de DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency), entitat que depèn del Departament de Defensa, buscaven una fórmula per connectar els seus ordinadors i el dels principals centres universitaris, on es portava a terme la investigació. L'objectiu principal era agilitzar el treball dels científics. D'aquí va néixer els anys 60 "Arpanet", l'embrió d'Internet.

A partir d'aquest moment es va estendre a nivell acadèmic l'aplicació d'aquesta xarxa a les Universitats i a les escoles. L'impuls a nivell mundial es va produir quan Internet va arribar a les llars privades a través de la aparició d'ordinadors personals. Als anys 90 la connexió a Internet va arribar a milers de llars a tot el món. I actualment s'ha convertit en un servei universal amb una tecnologia molt avançada. Això fa possible el fet de que podem estar "connectats" les 24 hores del dia a través de tot tipus de dispositius i des de qualsevol lloc.

El que va ser una xarxa governamental planificada i finançada en fons estatals ha anat evolucionat cap a una multitud de xarxes privades connectades entre sí. A més a més, Internet s'ha estès com un mecanisme de propagació

d'informació i d'interacció amb la resta d'usuaris.

El seu desenvolupament va evolucionar molt ràpidament perquè multiplicava la capacitat humana i facilitava activitats que donaven solució a les necessitats dels éssers humans com comunicar-se, opinar, compartir idees, interactuar i transmetre coneixement. Les noves tecnologies han permès emmagatzemar milions de dades que, per tant, poden circular per les xarxes lliurement. En la nostra societat, la informació té un valor enorme i en l'àmbit empresarial més, ja que aquestes dades poden ser utilitzades per prendre decisions. I segons les característiques de les mateixes, aquestes decisions poden ser positives o negatives per la persona afectada (s'ha arribat a un punt que es pot accedir a qualsevol informació privada sense cap tipus de control).

Precisament aquest espai on s'emmagatzemen milions de dades de qualsevol persona, ha creat un neguit entre els ciutadans. Internet ha permès que les persones canviïn radicalment la seva forma de fer i ser on-line, és a dir, és una eina on qualsevol persona pot propagar, de forma anònima, crítiques amb justificació o sense, a una altra persona perfectament identificada des d'un bloc, un fòrum o una pàgina web de manera molt senzilla.

La xarxa s'està utilitzant com a eina per ofendre, difamar i, en general, perjudicar als usuaris. És un instrument que no perdona ja que qualsevol comentari inapropiat o imatge compromesa pot provocar la pèrdua d'una feina o el trencament d'una relació sigui del tipus que sigui. Qualsevol pot saber mitjançant pàgines oficials, com per exemple les del BOE, si una persona té una multa de tràfic o ha estat condemnada anteriorment. Des de fa anys, molts usuaris exigeixen que les dades emmagatzemades a la xarxa puguin ser eliminades al seu sol requeriment.

La realitat és que els usuaris estan reclamant la seva protecció en aquest àmbit i crec que precisament ha de ser el sistema (Internet) el que ha de donar resposta a aquesta reivindicació. Per tant, s'està postulant actualment l'existència d'un dret que reguli el dret de les persones, tant físiques com jurídiques, que impedeixi l'accés per part dels internautes a una determinada informació privada que els pot perjudicar.

No es tracta d'oposar-se a la veracitat de les dades o de qüestionar la licitud de la publicació ni delimitar la llibertat d'expressió. El que és pretén és que quan els usuaris vulguin eliminar aspectes de la seva vida privada que els puguin perjudicar en un futur, puguin fer-ho sense cap altre justificació que el seu anhel personal. Per aquesta raó, veurem que la existència d'aquest dret pot xocar frontalment amb drets reconeguts constitucionalment.

2.2. ASPECTES LEGALS

La generalització de les tecnologies de la informació fa possible la recollida i emmagatzematge d'una gran quantitat de dades amb gran eficàcia i baix cost. A més a més, el desenvolupament progressiu de les tecnologies ha facilitat l'accés de manera instantània a excessiva informació.

És evident, doncs, que existeixen arguments sòlids per defensar legalment la protecció de la intimitat de les persones en aquest àmbit. Van en augment els riscos que impliquen un mal ús d'aquesta informació i que provoquen efectes no desitjats en les llibertats i drets fonamentals de la persona. Per això, cal desenvolupar un marc legal adequat per afrontar aquesta problemàtica actual.

El dret a l'oblit, o també anomenat dret a ser oblidat a l'àmbit digital, es podria definir com el dret de les persones físiques (i per tant, també jurídiques) a fer que s'elimini informació sobre elles després d'un període de temps determinat.²

Es posa de manifest si qualsevol ciutadà té el dret de cancel·lar els seus antecedents informàtics. Imatges o informacions (sancions al BOE o notícies de

premsa en que surten reflectides accions il·lícites) que en el seu moment van ser lícitament publicades ara poden tenir una repercussió negativa per l'usuari.²

No obstant, l'existència d'aquest suposat dret podria entrar en col·lisió o contradicció amb altres drets fonamentals reconeguts a la Constitució Espanyola. A continuació els exposaré per veure en quina forma entrarien en conflicte amb el "dret a l'oblit". Cal remarcar, però, que actualment encara no s'han establert uns límits clars per a aquests drets dels que parlaré.

LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA

La Constitució Espanyola, concretament els articles 18 i 20, fan referència als següents drets fonamentals:

Article 18 de la Constitució Espanyola

- 1. Se garantiza el derecho al honor, a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen.*
- 2. El domicilio es inviolable. Ninguna entrada o registro podrá hacerse en él sin consentimiento del titular o resolución judicial, salvo en caso de flagrante delito.*
- 3. Se garantiza el secreto de las comunicaciones y, en especial, de las postales, telegráficas y telefónicas, salvo resolución judicial.*
- 4. La ley limitará el uso de la informática para garantizar el honor y la intimidad personal y familiar de los ciudadanos y el pleno ejercicio de sus derechos.*

Aquest apartat de la Constitució parla de tres drets fonamentals: dret a l'honor, dret a la intimitat personal i familiar i dret a la pròpia imatge. Són tres drets que es presenten com a autònoms però que en realitat estan vinculats estretament entre sí.

² ("DE TERWANGNE, C.: "Privacidad en internet y el derecho de ser olvidado/derecho al Olvido", VII Congreso Internacional, Internet, Derecho y Política. Neutralidad de la red y otros retos para el futuro de internet, IDP, Revista de Internet, Derecho y Política, nº13, págs 53-66").

Pel que fa al **dret a l'honor** està considerat un dels drets clàssics de la personalitat i engloba tant l'estima de cada persona en ella mateixa com el reconeixement per part dels altres de la nostra dignitat.

També s'admet que poden ser titulars d'aquest dret persones jurídiques privades, tot i així, s'ha negat el caràcter de dret fonamental pel que fa a les persones jurídiques públiques. (STC 107/1988, de 8 de juny).

El **dret a la intimitat** es defineix com a l'àmbit personal de cadascú, on resideixen els valors humans i personals i on es contenen també comportaments, accions i expressions que la persona vol que no arribin a coneixement públic.

Aquest àmbit personal requereix una protecció jurídica a fi i efecte de que es respecti la vida privada i familiar, garantint a la persona aquesta privacitat o zona reservada on transcorren les circumstàncies de la vida personal (naixement de fills, embarassos, malalties, desenganys amorosos, aspectes professionals etc.). En definitiva, coses que passen a la vida de qualsevol persona i que es volen mantenir en la privacitat.

Per tant, és important vincular aquest dret a un espai físic que tot i no ser el mateix per a totes les persones, no es vol que la resta d'usuaris hi puguin accedir per conviccions personals. També existeix la intimitat intel·lectual que consisteix en el reconeixement a la persona del fet de poder pensar i creure lliurament allò que consideri oportú garantit correlativament amb el respecte dels altres en aquesta forma de pensar i creure.

El **dret a la pròpia imatge** abasta la imatge fotogràfica, la literària i la fonètica (la veu d'una persona) i la publicitat utilitza de forma generosa totes aquestes mostres. Per tant, la protecció jurídica de la imatge front als excessos publicitaris i les ingerències il·legítimes abasta tot tipus de procediments tècnics de reproducció i difusió de la imatge.

Segons la LO 1/1982, es considera intromissió o ingerència il·legítima l'àmbit de protecció delimitat a l'article 2, "la utilització del nom i de la veu o de la imatge d'una persona per a finalitats publicitàries, comercials o de naturalesa anàloga" (art 7.6).

El criteri per autoritzar la captació i la difusió de la imatge, es troba en el caràcter públic de la persona i del lloc en que es trobi. Per això, la llei no considera lícita la captació, reproducció o publicació per fotografia, film o qualsevol altre procediment, de la imatge d'una persona en llocs o moments de la seva vida privada o fora d'ells (art 7.5), llevat que es tracti de persones que exerceixin un càrrec públic o una professió de notorietat o de projecció pública i la imatge es capti durant un acte públic o en llocs oberts al públic (art 8.2.a).

Tampoc impedeix la utilització de la caricatura d'aquestes persones, d'acord amb l'ús social ni la informació gràfica sobre un succés o esdeveniment públic quan la imatge d'una persona determinada aparegui com a merament accessòria (art 8.2, b i c).

El dret a la imatge tracta de protegir front de les injúries i calúmnies que puguin proferir altres persones, de vetllar per una determinada imatge externa o de preservar la nostra imatge pública. Aquestes conductes també estan tipificades al codi penal.

Per tant, aquests drets poden veure's afectats de manera individual o conjunta pel dret a l'oblit. És a dir, la pregunta a la que cal donar resposta és si davant de qualsevol imatge o actitud, l'usuari hauria de poder eliminar-la quan aquesta el perjudiqués.

Article 20 de la Constitució Espanyola:

1. Se reconocen y protegen los derechos:

a) A expresar y difundir libremente los pensamientos, ideas y opiniones mediante la palabra, el escrito o cualquier otro medio de reproducción.

b) A la producción y creación literaria, artística, científica y técnica.

c) A la libertad de cátedra.

d) A comunicar o recibir libremente información veraz por cualquier medio de difusión. La ley regulará el derecho a la cláusula de conciencia y al secreto profesional en el ejercicio de estas libertades.

2. El ejercicio de estos derechos no puede restringirse mediante ningún tipo de censura previa.

3. La ley regulará la organización y el control parlamentario de los medios de comunicación social dependientes del Estado o de cualquier ente público y garantizará el acceso a dichos medios de los grupos sociales y políticos significativos, respetando el pluralismo de la sociedad y de las diversas lenguas de España.

4. Estas libertades tienen su límite en el respeto a los derechos reconocidos en este Título, en los preceptos de las leyes que lo desarrollen y, especialmente, en el derecho al honor, a la intimidad, a la propia imagen y a la protección de la juventud y de la infancia.

5. Sólo podrá acordarse el secuestro de publicaciones, grabaciones y otros medios de información en virtud de resolución judicial.

En aquest l'article s'esmenten tres drets els quals haurem de prestar especial atenció els efectes del dret a l'oblit:

1. El dret a la llibertat d'expressió i difusió dels pensaments, idees i opinions mitjançant la paraula escrita o qualsevol altre mitjà de reproducció.
2. El dret a la informació, que es configura com una varietat al dret de lliure expressió.
3. La prohibició de la censura prèvia. Censura coneguda com a la intervenció preventiva dels poders públics per prohibir o modular la publicació o emissió de missatges escrits o audiovisuals.

Aquests drets es reconeixen com a essencials. No obstant, aquest article 20 respon a una tradició liberal que per una banda garanteix el dret i, per altra, no marca altres límits essencials com el respecte els altres (especialment a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge).

ÀMBIT DE PROTECCIÓ DE LA LLEI ORGÀNICA DE PROTECCIÓ DE DADES DE CARÀCTER PERSONAL

La Constitució Espanyola va introduir ràpidament la protecció de dades de caràcter personal front a l'ús massiu de la informàtica i de les noves tecnologies.

La protecció de les dades de caràcter personal és el dret de les persones físiques a controlar el tractament que es fa de les seves dades personals. Són dades especialment protegides en que es demanen garanties addicionals, ja que aquesta protecció prové d'un dret fonamental reconegut a l'article 18.4.

En aquest article es limita per llei l'ús de la informàtica per garantir el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge. Inicialment es va recollir aquesta disposició a la primera Llei Orgànica 1/1982, de 5 de maig, com a norma aplicable a aquesta matèria mentre no es promogués la Llei específica prevista per la Constitució.

Posteriorment, la promulgació de la Llei Orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, sobre Tractament Automatitzat de Dades de Caràcter Personal (LORTAD), actualment derogada, va incloure una regulació general sobre aquesta matèria.

Tanmateix va ser substituïda per la que estableix la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal (LOPD), que ha transposat a l'ordenament jurídic de l'Estat Espanyol la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que respecta al tractament de les seves dades personals i a la lliure circulació de les mateixes.

Aquesta Llei Orgànica Espanyola desenvolupa l'article 18 de la Constitució Espanyola de 1978, sobre el dret a la intimitat familiar i personal i el secret de

les comunicacions independentment del suport on siguin tractades les dades de caràcter personal.

A partir d'aquesta Llei es va crear la Agència Espanyola de Protecció de Dades, d'àmbit estatal que vetlla pel compliment d'aquesta normativa. També es va establir que les comunitats autònomes podien crear òrgans equivalents a la mencionada Agència per tutelar els seus propis fitxers.

L'Agència de Protecció de Dades és un ens de Dret Públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat pública i privada. És un òrgan administratiu independent de les administracions públiques en l'exercici de les seves funcions. Es crea per vetllar pel compliment de la legislació sobre protecció de dades de caràcter personal i controlar la seva aplicació, especialment pel que fa referència als drets d'informació, accés, rectificació, oposició i cancel·lació de dades.

La normativa relativa a la protecció de dades de caràcter personal està integrada per:

- La Llei Orgànica 15/99 de 13 de desembre de Protecció de Dades de Caràcter Personal (LOPD), que ha incorporat al nostre ordenament jurídic la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell de 24 d'octubre de 1995 relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades.
- El Reial Decret 994/1999 d'11 de juny pel que s'aprova el Reglament de Mesures de Seguretat dels fitxers automatitzats que contenen dades personals.
- El Reial Decret 1720/2007 de 21 de desembre pel que s'aprova el Reglament de desenvolupament de la LO 15/1999 de Protecció de Dades de Caràcter Personal.
- La Llei Orgànica 10/1995 de 23 de novembre, del Codi Penal.

Aquesta normativa, i especialment la Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal 15/1999 (LOPD), no recull el dret a l'oblit com un dret fonamental, sinó que reconeix els drets ARCO (o drets d'*habeas data*):

d'Accés, Rectificació, Cancel·lació i Oposició. Aquests drets es regulen en el títol III de la LOPD i en el títol III del seu Reglament de Desenvolupament.

El **dret d'accés** és el dret de la persona a sol·licitar i obtenir informació de forma gratuïta sobre el tractament de les seves dades, amb quina finalitat i quins usos concrets, la font d'on s'han obtingut, si s'han comunicat o es pretenen comunicar i a quines persones. Està regulat a l'article 15 de la LOPD i als articles del 27 al 30 del Reial Decret 1720/2007.

Els **drets de rectificació i cancel·lació** es troben regulats en l'article 16 de LOPD i en els articles del 31 al 33 del Reial Decret 1720/2007. El dret de rectificació és el dret de les persones a rectificar les seves dades personals quan siguin errònies o incompletes. I el dret de cancel·lació és el dret de les persones a suprimir les seves dades personals quan siguin inadequades, excessives o innecessàries, o quan es conservin durant un temps superior al que pertoca, o siguin contràries a la LOPD. L'exercici d'aquest dret origina el bloqueig de les dades, i només s'han de conservar a disposició de les administracions públiques, jutges i tribunals per atendre les responsabilitats que es pugui haver incorregut. Una vegada passat el termini de prescripció, aquestes dades s'han de suprimir.

Per últim, el **dret d'oposició** es troba regulat en els articles 35 a 36 de LOPD i en el Real Decret 1720/2007 i està constituït per el dret de la persona a sol·licitar gratuïtament que no es tractin les seves dades personals. Aquest dret es pot exercir en els casos següents:

- Quan no sigui necessari el seu consentiment per tractar les dades sempre que hi hagi un motiu legítim fonamentat relatiu a una situació personal concreta i cap llei no digui el contrari.
- Quan es tracti de fitxers amb una finalitat publicitària i de prospecció comercial.

REGULACIÓ DE LA UNIÓ EUROPEA

El 1990 la Comissió Europea va elaborar una proposta de Directiva, respecte la protecció de dades de caràcter personal. Una normativa de Dret Comunitari que vincula els Estats de la Unió Europea. L'inconvenient principal és que després de l'aprovació de la Directiva, el 1995, Internet encara no s'havia estès i tot just començaven a aparèixer els primers motors de recerca.

Des d'aleshores s'ha introduït a l'article 16 del Tractat de funcionament de la Unió Europea (TFUE) i a l'article 8 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea una disposició relativa a la protecció de les dades de caràcter personal. A més a més, el 2012 la Comissió va presentar una proposta de reglament general de protecció de dades per tal de substituir aquesta Directiva.

La **Directiva 95/46/CE** del Parlament Europeu i del Consell de 25 d'octubre de 1995 fa referència a la protecció de les persones físiques en l'àmbit del tractament de les seves dades personals i la lliure circulació de les mateixes.

A l'article 1 d'aquesta directiva s'obliga als Estats membres a protegir les llibertats i els drets fonamentals de les persones físiques i, en particular, el dret a la intimitat, pel que fa al tractament de les seves dades personals.

Artículo 1

Objeto de la Directiva

- 1. Los Estados miembros garantizarán, con arreglo a las disposiciones de la presente Directiva, la protección de las libertades y de los derechos fundamentales de las personas físicas, y, en particular, del derecho a la intimidad, en lo que respecta al tratamiento de los datos personales.*
- 2. Los Estados miembros no podrán restringir ni prohibir la libre circulación de datos personales entre los Estados miembros por motivos relacionados con la protección garantizada en virtud del apartado 1.*

L'article 2 defineix conceptes com "dades personals", "interessat" o bé "tractament de dades personals".

Artículo 2

Definiciones

A efectos de la presente Directiva, se entenderá por:

- a) *«Datos personales»: toda información sobre una persona física identificada o identificable (el «interesado»); se considerará identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un número de identificación o uno o varios elementos específicos, característicos de su identidad física, fisiológica, psíquica, económica, cultural o social;*
- b) *«Tratamiento de datos personales», («tratamiento»): cualquier operación o conjunto de operaciones, efectuadas o no mediante procedimientos automatizados, y aplicadas a datos personales, como la recogida, registro, organización, conservación, elaboración o modificación, extracción, consulta, utilización, comunicación por transmisión, difusión o cualquier otra forma que facilite el acceso a los mismos, cotejo o interconexión, así como su bloqueo, supresión o destrucción;*
- c) *"Fichero de datos personales" ("fichero"): todo conjunto estructurado de datos personales, accesibles con arreglo a criterios determinados, ya sea centralizado, descentralizado o repartido de forma funcional o geográfica;*
- d) *"Responsable del tratamiento»: la persona física o jurídica, autoridad pública, servicio o cualquier otro organismo que sólo o conjuntamente con otros determine los fines y los medios del tratamiento de datos, personales; en caso de que los fines y los medios del tratamiento estén determinados por disposiciones legislativas o reglamentarias nacionales o comunitarias, el responsable del tratamiento o los criterios específicos para su nombramiento podrán ser fijados por el Derecho nacional o comunitario (...)*

L'article 12 de la Directiva concedeix als interessats un dret d'accés a les dades personals tractades, dret que es pot exigir davant del responsable del tractament de les mateixes.

Sección V Derecho de acceso del interesado a los datos

Artículo 12. Derecho de acceso

Los Estados miembros garantizarán a todos los interesados el derecho de obtener del responsable del tratamiento:

- a) *Libremente, sin restricciones y con una periodicidad razonable y sin retrasos ni gastos excesivos:*
 - *La confirmación de la existencia o inexistencia del tratamiento de datos que le conciernen, así como información por lo menos de los fines de dichos tratamientos, las categorías de datos a que se refieran Y los destinatarios o las categorías de destinatarios a quienes se comuniquen dichos datos;*
 - *La comunicación, en forma inteligible, de los datos objeto de los tratamientos, así como toda la información disponible sobre el origen de los datos;*
 - *El conocimiento de la lógica utilizada en los tratamientos automatizados de los datos referidos al interesado, al menos en los casos de las decisiones automatizados a que se refiere el apartado 1 del artículo 15;*
- b) *En su caso, la rectificación, la supresión o el bloqueo de los datos cuyo tratamiento no se ajuste a las disposiciones de la presente Directiva, en particular a causa del carácter incompleto o inexacto de los datos.*
- c) *La notificación a los terceros a quienes se hayan comunicado los datos de toda rectificación, supresión o bloqueo efectuado de conformidad con la letra b), si no resulta imposible o supone un esfuerzo desproporcionado.*

L'article 14 concedeix als interessats l'exercici del dret d'oposició al tractament de dades personals en determinats supòsits.

Sección VII. Derecho de oposición del interesado

Artículo 14. Derecho de oposición del interesado

Los Estados miembros reconocerán al interesado el derecho a:

- a) *Oponerse, al menos en los casos contemplados en las letras e) y f) del artículo 7, en cualquier momento y por razones legítimas propias de su situación particular, a que los datos que le conciernan sean objeto de tratamiento, salvo cuando la legislación nacional disponga otra cosa. En caso de oposición justificada, el tratamiento que efectúe el responsable no podrá referirse ya a esos datos;*
- b) *Oponerse, previa petición y sin gastos, al tratamiento de los datos de carácter personal que le conciernan respecto de los cuales el responsable prevea un tratamiento destinado a la prospección; o ser informado antes de que los datos se comuniquen por primera vez a terceros o se usen en nombre de éstos a efectos de prospección, y a que se le ofrezca expresamente, el derecho de oponerse, sin gastos, a dicha comunicación o utilización.*

Los Estados miembros adoptarán todas las medidas necesarias para garantizar que los interesados conozcan la existencia del derecho a que se refiere el párrafo primero de la letra b).

D'altra banda, la **Carta dels Drets Fonamentals** de la Unió Europea va reforçar la protecció dels drets fonamentals tenint en compte l'evolució de la societat, el progrés social i els avenços científics i tecnològics. En conseqüència, la Unió reconeix drets, llibertats i principis per a qualsevol ciutadà dels estats membres.

Artículo 8.- Protección de datos de carácter personal

- 1. Toda persona tiene derecho a la protección de los datos de carácter personal que la conciernan.*
- 2. Estos datos se tratarán de modo leal, para fines concretos y sobre la base del consentimiento de la persona afectada o en virtud de otro fundamento legítimo previsto por la ley. Toda persona tiene derecho a acceder a los datos recogidos que la conciernan y a obtener su rectificación.*
- 3. El respeto de estas normas estará sujeto al control de una autoridad independiente.*

Aquest article està basat en l'article 286 del Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea i en la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i el Consell, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i la lliure circulació d'aquestes dades, tal com hem vist anteriorment.

***Artículo 286.**

- 1. A partir del 1 de enero de 1999, los actos comunitarios relativos a la protección de las personas respecto del tratamiento de datos personales y a la libre circulación de dichos datos serán de aplicación a las instituciones y organismos establecidos por el presente Tratado o sobre la base del mismo.*
- 2. Con anterioridad a la fecha indicada en el apartado 1, el Consejo establecerá, con arreglo al procedimiento previsto en el artículo 251, un organismo de vigilancia independiente, responsable de controlar la aplicación de dichos actos comunitarios a las instituciones y organismos de la Comunidad y adoptará, en su caso, cualesquiera otras disposiciones pertinentes.*

Degut a l'important volum de contingut digital disponible online, el Tribunal de Justícia s'ha vist obligat inevitablement a adaptar-se a noves situacions. Tot i que la Directiva 95/46/CE no ha estat modificada, es preveu la promulgació d'una proposta de Reglament per poder ampliar conceptes de dades personals,

el seu tractament i el responsables, els quals s'han vist afectats per la facilitat de difusió d'informació a través de les xarxes socials o qualsevol altre dispositiu electrònic.

És evident que en el seu moment no es va preveure una evolució d'Internet com un magatzem global d'informació i dades personals. Tot i que abans de la invenció de la xarxa es podia cercar la informació en hemeroteques, diaris, revistes o bé a les biblioteques, el gran salt cap a l'accés universal de la informació ha donat pas a un insuficient control de les dades.

Per tant, la obsolescència de la Directiva actual, la creixent necessitat de reforçar la protecció del ciutadà i l'augment de l'ús d'Internet, han donat lloc a una nova normativa europea de protecció de dades: El Reglament General de Protecció de dades, del qual se'n farà un estudi més endavant.

2.3. CONCEPTE I CONTINGUT

“With de the help of widespread technology, forgetting has become the exception, and remembering the default” (Mayer-Schönberger, 2009, p.2)³.

La informació personal s'ha convertit en matèria primera del segle XXI. El nostre rastre digital s'ha convertit en inesborrable. Creiem que podem eliminar correus electrònics del nostre compte personal, fotografies o arxius en general, però en realitat, aquests continguts no s'eliminen, es conserven dins del sistema operatiu dels suports electrònics. Utilitzem els aparells mòbils com un magatzem portàtil de la nostra intimitat, ignorant que qualsevol informàtic amb coneixement bàsics pot accedir-hi fàcilment i fer ús de forma il·legítima de les nostres dades privades.

No exagerem quan parlem de la quantitat d'imatges que es “publiquen” per minut en les xarxes socials. En vint minuts es pugen 2.716.000 fotografies a

³ En català: “Amb l'ajut de la tecnologia generalitzada, l'oblit s'ha convertit en excepció i el record en defecte”

Facebook⁴, 175 milions de “Tweets”⁵ diaris. Aquestes dades haurien d’alarmar a la societat pel que fa els perills que l’assetgen com a conseqüències de l’ús de Internet en la seva vida quotidiana.

En aquest apartat es pretén realitzar un anàlisi profund sobre l’existència del dret a l’oblit. Cal preguntar-se o donar resposta sobre si aquest dret ha de ser absolut o limitat o, altrament, la possibilitat que existeixi cap procés que propugni l’eliminació de dades d’acord amb el principi de la llibertat d’expressió reconegut constitucionalment.

Cal tenir en compte que el reconeixement d’aquest dret suposaria el final de la possibilitat de poder rectificar ni cancel·lar actes passats. En certa manera, la informació personal podria ser eliminada sempre que l’usuari considerés que ningú té dret a conèixer-la.

Per fixar un concepte de dret a l’oblit cal tenir en compte dos aspectes: quin tipus d’informació es vol eliminar i quina finalitat té aquesta informació.

No obstant, cal donar resposta si en certs casos on la informació és il·lícita, injuriosa o delictiva es pogués sol·licitar que s’eliminés. Per exemple, imaginem un metge que ha estat condemnat per pràctiques negligents en el passat: per una banda, la informació sobre el delicte comès hauria d’estar a l’abast de tots els ciutadans ja que tenen dret a ser informats d’aquest fet. D’altra banda, si el metge hagués estat tractat psicològicament i en definitiva s’hagués rehabilitat legal i personalment, Internet no hauria de ser una barrera perquè pogués tornar a exercir la seva professió o bé pogués viure tranquil·lament sense cap tipus de represàlies. O imaginem també un polític declarat corrupte amb sentència ferma que evidentment preferirà que el seu passat no surti a la llum i viure en la intimitat. La doble moral incentiva la creació d’una qüestió molt important que hauríem de tenir en compte: aquestes persones també tenen dret a que puguin esborrar una part de la seva vida, encara que només sigui digitalment?

⁴Font: onlineschools.org

⁵Segons Adigital, Associació Española de l’Economia Digital – 2010)

Qualsevol informació que es pogués eliminar i fos legítima i legal seria una ingerència a la llibertat d'expressió i al dret a la informació i equivaldria a una censura.

Recordem que la llibertat d'expressió i el dret a la informació, reconeguts a l'article 20 de la Constitució Espanyola, constitueixen drets humans considerats bàsics i aplicats, sense excepció, a tots els éssers humans, segons la Carta Internacional de Drets Humans redactada el 1966 (article 19):

Article 19

Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres.

2.4. DRET COMPARAT

Els dubtes sobre l'efectivitat de la tutela del dret a l'oblit són compartits per la majoria de països i també són diferents les opinions respecte l'existència del dret a l'oblit com a dret fonamental.

França

És un dels països que està a favor que l'oblit digital es converteixi en un dret. La secretària de l'Estat per l'Economia Digital, Nathalie Kosciusko-Morizet expressa textualment que “revelem cada vegada més les nostres vides, els nostres gustos, les nostres activitats i el nostre comportament. Aquest rastre pot ser seguit per milions de navegants i aquesta difusió pot tenir un impacte molt negatiu en la nostra vida diària”.

Per aquest motiu, França busca facilitar al màxim el dret a la supressió de la informació sobre la informació d'una persona que ha estat publicada per tercers i que pot perjudicar-li en el futur. Es tendeix cap al dret a un eliminat fàcil i ràpid d'un compte, ja sigui Facebook, Twitter, entre altres, sempre procurant que tot

el seu contingut sigui inaccessible i sense possibilitat de ser indexat pels motors de cerca.

França disposa de dos Codis de Bones Pràctiques que regulen el denominat “droit a l’oubli numériques” o el dret a l’oblit digital i, també, una guia de bones pràctiques per la publicitat personalitzada i protecció de l’usuari a Internet.

Aquests són:

- d) Codi de bones pràctiques en publicitat personalitzada i protecció d’usuaris a Internet (“Chartesur la publicitéciblée et la protection des internautes”)
- e) Codi de bones pràctiques en el dret a l’oblit en xarxes socials i motors de recerca (“Charte du Droit à l’oubli dans les sites collaboratifs et les moteurs de recherche”)

Itàlia

En aquest país, igual que a França, existeix jurisprudència consolidada que reconeix expressament amb major o menor extensió el dret a l’oblit digital. S’ha aprovat un codi de conducta que estableix les regles i els límits d’ús de les dades personals, garantint així que es respecti la dignitat de les persones i, en especial, el dret a la identitat personal. El que es vol aconseguir és que s’aporti seguretat jurídica.

Estats Units

No vol reconèixer el dret a l’oblit en la forma que ho fan la majoria dels països europeus: la Comissió Europea vol obligar a totes les empreses ubicades fora de la Unió Europea que processin dades personals dels seus clients comunitaris.

Aquesta mesura no agrada als Estats Units ja que des de fa varis anys ja tenen el “poder sobre les dades”. Altrament tothom podria aconseguir la informació, i el poder ja no el tindria el govern dels Estats Units. Un exemple clar és WikiLeaks que és una organització mediàtica internacional sense ànim de lucre que publica a través dels llocs web informes anònims i documents filtrats amb contingut sensible en matèria d’interès públic, preservant l’anonimat de les

seves fonts. L'objectiu és informar de comportaments no ètics ni ortodoxes dels governs, en assumptes relacionats amb les religions i empreses de tot el món.

Regne Unit

Encara que des de Brussel·les es plantegi un reglament sobre el dret a l'oblit, el Regne Unit és un altre país que s'oposa a aquest dret. No veu factible establir els límits del dret a l'oblit a la xarxa i sobretot la comprovació de l'esborrat de les dades quan el ciutadà ho exigeixi. A més a més, afegeix que empreses com Facebook o Tuenti no els afectaran aquestes noves lleis, ja que no donaran suport a qualsevol llei europea que insti a portar un control del tractament de dades.

2.5. ELS BUSCADORS

Multitud d'usuaris d'Internet que volen eliminar la informació que sobre ells figura a la xarxa culpabilitzen als navegadors, com Google, per facilitar-ne l'accés. La directora de Relacions Internacionals de Google, Bárbara Navarro, ha exposat que "potser cal protegir la informació abans de posar-la a Internet i no després".

Els motors de cerca o buscadors tenen la funció d'indexar informació, és a dir, l'acció d'agregar una o més pàgines web a les bases de dades dels buscadors perquè apareguin en els resultats de les cerques dels mateixos. Constitueixen una eina que permet una fàcil i ràpida localització de la infinita informació existent a Internet.

Per tant, un buscador només és una pàgina web on es pot consultar una base de dades en la qual es relacionen direccions de diferents pàgines web amb el seu contingut. La seva tasca principal és facilitar un llistat de totes les pàgines web que contenen informació sobre el tema especificat.

Per això, la filosofia del dret a l'oblit el que reivindica és que els buscadors no facilitin que sigui una eina que propici localitzar la informació privada.

Per això, l'Agència de Protecció de Dades proposa l'aplicació de mitjans tècnics que evitin que els buscadors puguin trobar dades personals i en aquest sentit ha presentat una tècnica que consisteix en l'aplicació de programes "norobot.txt", els quals donen instruccions tant a la pàgina web on es troba la informació com en els propis buscadors per evitar que pugui ser indexada.

Reiterada jurisprudència de l'Audiència Nacional defineix el dret a l'oblit com la voluntat d'una persona que una determinada notícia o informació vinculada al subjecte i que permeti identificar-la no pugui ser indexada, mantinguda indefinidament i difosa pels buscadors d'Internet.

No obstant, els buscadors també apliquen una normativa contra la censura, és a dir, alguns continguts no es poden publicar i queden bloquejats automàticament. Per tant, aquesta és una prevenció per evitar la prolongació d'informació perjudicial d'una persona en el temps, i equival al dret que aconsegueix aquesta persona en el sentit que dita informació sigui eliminada i, per consegüent, oblidada.

Per tant, crec que el més adient seria que no es s'exigís responsabilitats per accions realitzades de forma automàtica per un motor de cerca, sempre que es respecti la llei i que respongui a la sol·licitud d'actualització de la informació.

3. ANÀLISI DE L'APLICACIÓ DEL DRET A L'OBLIT A LES PERSONES JURÍDIQUES

En aquest bloc tractarem el dret a l'oblit des del punt de vista de les empreses, a les quals el seria beneficiós l'existència d'aquet dret ja que propiciaria l'eliminació d'informació negativa sobre les mateixes.

3.1. NECESSITAT DE LA PROTECCIÓ

Cal determinar prèviament quin és el fonament de l'existència d'un dret a l'oblit en l'àmbit de persones jurídiques.

A les empreses en principi i d'acord amb els conceptes exposats anteriorment al referint-nos a les persones físiques, no els afecta el dret a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge. Aleshores, cal preguntar-nos si existeix ja una base que els permeti estar protegides davant de qualsevol tipus de difamació o injúria, veraç o no, a Internet.

La Constitució Espanyola en cap moment reconeix expressament el dret a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge pel que fa a les persones jurídiques.

Tot i així, el Tribunal Constitucional i el Tribunal Suprem, han anat perfilant en la doctrina de les seves sentències el reconeixement del dret a l'oblit pel que fa a les persones jurídiques, considerant l'honor en el sentit de bona reputació⁶. Es denomina el dret a l'honor, recollit pel Diccionari de la Real Acadèmia de la Llengua, com a bona reputació, l'opinió que la gent té d'una persona, bona o positiva, si no van acompanyades de cap adjectiu. Per arribar a aquesta conclusió, el Tribunal Constitucional es basa en que cap norma, ni constitucional ni de rang legal, impedeix que les persones jurídiques puguin ser subjectes dels drets fonamentals.

El problema en que es troben les empreses (persones jurídiques) és la reputació online que es genera a través d'opinions i comentaris d'usuaris externs. En aquesta reputació es conté també tota aquella informació que les

⁶STC 214/91, 26 de setembre

empreses comparteixen durant la seva activitat professional i que pot ser objecte d'opinions i crítiques.

L'empresa reivindica el seu dret a poder exigir que siguin oblidats digitalment aquells continguts, comentaris, imatges o vídeos que la puguin afectar negativament i que la perjudiquin en el desenvolupament de la seva activitat.

De qualsevol manera, si la informació o comentaris dirigits a l'empresa via digital no són il·legals, es podria considerar que la informació facilitada pels usuaris esta constituïda per opinions expressades lliurement d'acord amb el dret a la llibertat d'expressió. I, per tant, en aquest cas, el dret a la informació i a la llibertat d'expressió prevaldria sobre el dret a l'oblit.

3.2. APLICABILITAT A L'ÀMBIT EMPRESARIAL

Tenint en compte que la Llei empara les víctimes (persones físiques) d'injúries o calúmnies, inclús reservant el dret d'accionar davant els tribunals de justícia, ens trobem davant d'una situació on sembla que no existeix el dret a l'oblit a favor de les empreses per manca de regulació legal a Espanya i altres països.

És a dir, l'aspecte problemàtic sorgeix quan els comentaris o publicacions dirigides cap a l'activitat d'una empresa afecten de forma greu al seu funcionament. Des d'aquest punt de vista, es podria considerar que l'empresa estaria legitimada per gaudir del dret a l'oblit digital.

No obstant, considero que caldria determinar els límits d'aquest possible dret. En aquest sentit i a títol d'exemple podem fer referència el fet succeït el 18 de maig de 2010 en que l'organització no governamental Greenpeace va denunciar la multinacional Nestlé en relació amb la desforestació de boscos. La denúncia va sorgir després que s'investigués que Nestlé estava destruint l'hàbitat de milions d'orangutans al destruir les selves d'Indonèsia.

L'única reacció de Nestlé davant d'aquesta acusació va ser sol·licitar a Youtube que retirés el vídeo en versió anglesa creat per Greenpeace on es provava l'alt cost social i mediambiental de l'ús de l'oli de palma que necessita la multinacional Nestlé com a ingredient per fer la xocolata. Però Nestlé només va

aconseguir que el vídeo publicat a Youtube⁷ desaparegués per unes hores, ja que aquesta campanya es va llançar a més de 25 països alhora i va ser impossible aturar-ne la difusió.

La informació facilitada per Greenpeace va tenir un efecte boomerang ja que va arribar a gairebé tots els països del món en qüestió de segons. Aquesta difusió va veure's potenciada per l'acció dels internautes que al conèixer la notícia van començar a donar les opinions, criticar i compartir el vídeo i la informació de les pràctiques de la multinacional Nestlé. La xarxa es va veure plena de comentaris negatius contra aquesta.

Amb aquest exemple vull demostrar que tot i els esforços de la multinacional Nestlé per apaivagar els efectes negatius, es va produir realment una divulgació global i veloç de la qüestió. D'aquesta manera, encara avui és possible trobar el vídeo i els continguts de la denúncia en les primeres posicions dels buscadors.

La consideració més important que podem treure d'aquest exemple és que Nestlé davant d'aquesta realitat i amb proves concloents de que la informació aportada era veraç, no va reconèixer el seu error ni va rectificar el seu procés de producció de la xocolata trobant un substitut de l'ingredient.

En aquests casos ens podríem preguntar si seria d'aplicació la teoria del dret a l'oblit en el mateix sentit i en la mateixa forma que hem exposat anteriorment pel que fa a les persones físiques, ja que els fets que es volen "oblidar" són esdeveniments que perjudiquen a terceres persones. Evitar la circulació d'aquesta informació provocaria que es censuressin fets i s'impedís el coneixement de la realitat i la veritat.

⁷Link web: <https://www.youtube.com/watch?v=RcxlksJFMs4>

3.2.1. DRET A LA LLIBERTAT D'EMPRESA

Aquest dret es recull a l'article 38 de la Constitució Espanyola en la forma següent "es reconeix la llibertat d'empresa en el marc de l'economia de mercat. Els poders públics garanteixen i protegeixen el seu exercici i la defensa de la productivitat, d'acord amb les exigències de l'economia general i, en el seu cas, de la planificació".

El principi de la llibertat d'empresa suposa una doble vessant:

1. Els empresaris són lliures de crear i dirigir les condicions de desenvolupament de la seva activitat empresarial i el respecte poden utilitzar tots els mitjans oportuns per afirmar-se en el mercat: llibertat d'adquirir factors de producció, per exemple. I tot això, sense més limitacions que les establertes legalment i en especial les que es configuren en el dret de la defensa de la competència i dret de competència deslleial.
2. Els poders públics han de garantir que sigui el mercat el que regula la llei de l'oferta i la demanda i qui regula i fixa els preus. El límit en aquest cas es troba establert a la Constitució (límits de la llibertat d'empresa). En aquest sentit, l'Estat es pot reservar determinades matèries de caràcter empresarial sempre que siguin essencials i amb la corresponent indemnització a l'empresari pel perjudici que ocasioni aquesta reserva. O bé el dret d'expropiació, on l'Estat pot privar els empresaris de la titularitat de les seves empreses o passar a tenir poder de control sobre l'òrgan de decisió de les mateixes.

Per tant, en aquest cas, la possible regulació del dret a l'oblit podria incidir i afectar el principi de la llibertat d'empresa.

3.2.2. ACTUACIONS PER PART DE L'EMPRESA

Tenint en compte l'extensa regulació existent a l'àmbit jurídic des d'un punt de vista mercantil, podem arribar a la conclusió que no es necessari un dret a l'oblit. Actualment el Registre Mercantil ja compta amb una àmplia normativa que regula la inscripció de les societats mercantils. En aquest Registre s'han d'inscriure totes les societats que desenvolupen activitats econòmiques i empresarials, així com un conjunt d'activitats que porten a terme (augment de capital, nomenament i cessament d'administradors etc.). Aquesta inscripció es realitza per facilitar i donar seguretat al tràfic mercantil, evitar que una activitat hagi nascut per una finalitat il·lícita i donar una aparença de legalitat.

El Registre Mercantil existeix per protegir tots els agents que participen en el lliure mercat i per oferir una informació lliure, oberta i universal.

A més a més actualment, mitjançant l'Agència Tributària o el Registre de la Propietat, també es pot investigar sobre l'estat de les empreses que estan en situació de concurs de creditors o en general empreses que han comès alguna acció irregular o il·lícita. Aquestes dades no es poden eliminar sota l'emparament del dret ja que la publicació d'aquesta informació és extremadament important pels consumidors i extremadament rellevant i primordial pel funcionament segur de l'economia del mercat.

Si no fos possible l'aplicació del dret a l'oblit a l'àmbit de les persones jurídiques, les empreses haurien d'actuar de forma diferent perquè els comentaris i opinions no els afectessin de forma negativa a la seva activitat professional. Tot seguit enumeraré algunes d'aquestes actuacions:

1. Posicionament en buscadors o SEO (Search Engine Optimization). És el procés de millorar la visibilitat d'un lloc web en els resultats dels diferents buscadors. Amb aquesta tècnica l'empresa aconseguiria desplaçar a pàgines posteriors dels buscadors els comentaris negatius.
2. Restaurar la reputació online. Imaginem que una empresa ha fet una estafa a milions de clients per exemple venent falses accions i posteriorment no pot fer front a les responsabilitats econòmiques

derivades de l'estafa. Aquest fet perjudicaria greument l'empresa i la seva reputació i una possible solució per restaurar la reputació seria reconèixer l'error i demanar disculpes. Aquesta acció podria apaivagar els comentaris negatius només reconeixent l'equivocació, actualitzant la informació i rectificant.

3. No actuar. Aquesta és la forma més senzilla que utilitza la majoria d'empreses. Fer-se el sord davant la veritat demostrada. Seria el cas que hem exposat de la multinacional Nestlé, la qual va fer cas omís davant de la realitat de les informacions de Greenpeace. Amb la seva actuació es va poder demostrar la realitat del perjudici ecològic i sense això mai s'hagués sabut.

4. Anonimat. Una alternativa seria ocultar els orígens de la informació total o parcialment. Considero que això no és una solució factible els efectes del dret a l'oblit però podria ser una forma de desvetllar informació sense donar dades personals dels implicats. En alguns casos no cal saber explícitament l'origen de la informació, tot i que, es podria donar el cas per exemple que un administrador d'una empresa sotmesa a concurs de creditors estigui sancionat per una acció il·lícita i que, com a conseqüència de la mateixa, no pogués exercir el comerç durant els dos anys posteriors, caldria que aquesta informació fos pública ja que afecta a terceres persones.

4. PROPOSTA LEGISLATIVA DE LA UNIÓ EUROPEA

Tal com hem analitzat anteriorment, la Constitució Espanyola garanteix uns drets bàsics de forma contundent: el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge. I també fa referència en el seu article 18.4 que les lleis han de limitar l'ús de la informàtica, precisament per protegir aquests drets.

La ley limitará el uso de la informática para garantizar el honor y la intimidad personal y familiar de los ciudadanos y el pleno ejercicio de sus derechos.

No obstant això, precisament i en aquests moments no existeix un desenvolupament legislatiu que faci efectiva aquesta limitació sinó més aviat, el contrari, ja que es evident que la tecnologia va molt endavant en aquest àmbit respecte a la legislació i fins i tot la jurisprudència. I crec que el problema sorgeix a partir del fet que la tecnologia ha avançat i està avançant més ràpidament que la norma.

La única llei que fa referència, en certa mesura, al tractament de les dades de caràcter personal a l'àmbit de les noves tecnologies és la Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal, que va entrar en vigor el 14 de gener de 2000. No obstant, aquesta llei no regula el dret a l'oblit com a dret autònom, i únicament recull com a drets bàsics de les persones front el tractament de les seves dades de caràcter personal els d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició.

Per això, ha sorgit la necessitat de l'existència d'un dret que precisament en aquests moments no figura de forma expressa en cap disposició normativa. En aquests sentit el que proposa la Comissió Europea és la creació d'un reglament amb l'objectiu d'unificar les legislacions dels països membres per emparar i donar solució a la problemàtica del dret a l'oblit especialment a l'àmbit d'Internet en general i les xarxes socials en particular.

Aquest reglament (anomenat "Reglament General de Protecció de Dades") una vegada aprovat seria d'aplicació directa per a tots els països membres i faria referència a la protecció de les dades de les persones físiques pel que fa el tractament i la lliure circulació de les mateixes.

Aquesta norma aborda un ampli ventall de qüestions com el dret a la supressió i l'eliminació d'informació personal, l'obligació de disposar d'autorització explícita per utilitzar dades personals o els límits a la elaboració de perfils que serveixen per predir el comportament d'una persona a través d'anàlisis automatitzats de les seves dades, així com l'establiment de multes per aquelles empreses que infringeixin aquestes normes. A més a més, també proposa la creació de la figura del Delegat de Protecció de Dades, nous canvis en la definició de consentiment i enduriment del règim sancionador.

Ara ens centrarem en del Dret a l'oblit, recollit a la secció 3: rectificació i supressió a l'article posterior:

Artículo 17

Derecho al olvido y a la supresión

1. *El interesado tendrá derecho a que el responsable del tratamiento suprima los datos personales que le conciernen y se abstenga de darles más difusión, especialmente en lo que respecta a los datos personales proporcionados por el interesado siendo niño, cuando concurra alguna de las circunstancias siguientes:*
 - a) *Los datos ya no son necesarios en relación con los fines para los que fueron recogidos o tratados;*
 - b) *El interesado retira el consentimiento en que se basa el tratamiento de conformidad con lo dispuesto en el artículo 6, apartado 1, letra a), o ha expirado el plazo de conservación autorizado y no existe otro fundamento jurídico para el tratamiento de los datos;*
 - c) *El interesado se opone al tratamiento de datos personales con arreglo a lo dispuesto en el artículo 19;*
 - d) *El tratamiento de datos no es conforme con el presente Reglamento por otros motivos.*
2. *Cuando el responsable del tratamiento contemplado en el apartado 1 haya hecho públicos los datos personales, adoptará todas las medidas razonables, incluidas medidas técnicas, en lo que respecta a los datos de cuya publicación sea responsable, con miras a informar a los terceros que estén tratando dichos datos de que un interesado les solicita que*

- supriman cualquier enlace a esos datos personales, o cualquier copia o réplica de los mismos. Cuando el responsable del tratamiento haya autorizado a un tercero a publicar datos personales, será considerado responsable de esa publicación.*
3. *El responsable del tratamiento procederá a la supresión sin demora, salvo en la medida en que la conservación de los datos personales sea necesaria:*
 - a) *Para el ejercicio del derecho a la libertad de expresión de conformidad con lo dispuesto en el artículo 80;*
 - b) *Por motivos de interés público en el ámbito de la salud pública de conformidad con lo dispuesto en el artículo 81;*
 - c) *Con fines de investigación histórica, estadística y científica de conformidad con lo dispuesto en el artículo 83;*
 - d) *Para el cumplimiento de una obligación legal de conservar los datos personales impuesta por el Derecho de la Unión o por la legislación de un Estado miembro a la que esté sujeto el responsable del tratamiento; las legislaciones de los Estados miembros deberán perseguir un objetivo de interés público, respetar la esencia del derecho a la protección de datos personales y ser proporcionales a la finalidad legítima perseguida;*
 - e) *En los casos contemplados en el apartado 4.*
 4. *En lugar de proceder a la supresión, el responsable del tratamiento limitará el tratamiento de datos personales cuando:*
 - a) *El interesado impugne su exactitud, durante un plazo que permita al responsable del tratamiento verificar la exactitud de los datos;*
 5. *Con excepción de su conservación, los datos personales contemplados en el apartado 4 solo podrán ser objeto de tratamiento a efectos probatorios, o con el consentimiento del interesado, o con miras a la protección de los derechos de otra persona física o jurídica o en pos de un objetivo de interés público.*
 6. *Cuando el tratamiento de datos personales esté limitado de conformidad con lo dispuesto en el apartado 4, el responsable del tratamiento informará al interesado antes de levantar la limitación al tratamiento.*

7. *El responsable del tratamiento implementará mecanismos para garantizar que se respetan los plazos fijados para la supresión de datos personales y/o para el examen periódico de la necesidad de conservar los datos.*
8. *Cuando se hayan suprimido datos, el responsable del tratamiento no someterá dichos datos personales a ninguna otra forma de tratamiento.*
9. *La Comisión estará facultada para adoptar actos delegados, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 86, a fin de especificar:*
 - a) *Los criterios y requisitos relativos a la aplicación del apartado 1 en sectores y situaciones específicas de tratamiento de datos;*
 - b) *Las condiciones para la supresión de enlaces, copias o réplicas de datos personales procedentes de servicios de comunicación accesibles al público a que se refiere el apartado 2;*
 - c) *Los criterios y condiciones para limitar el tratamiento de datos personales (contemplados en el apartado 4).*

Amb aquesta nova normativa es pretén protegir al ciutadà del fet que qualsevol lloc web o xarxa social que emmagatzemi les seves dades estarà obligada a suprimir-les d'immediat i abstenir-se de donar més difusió de les mateixes si el titular d'aquestes ho sol·licita. Aquest dret es pot exercitar quan es donin alguns d'aquests requisits:

- Quan es retiri el consentiment pel seu tractament o hagi expirat el termini de conservació de les dades.
- Quan les dades ja no siguin necessàries en relació a les finalitats per les quals varen ser recollides.
- Quan existeixi oposició expressa de l'interessat pel tractament d'aquestes dades.
- Quan el tractament de les dades no s'ajusti a la normativa.

Tot i així aquest dret a l'oblit té caràcter limitat ja que existeixen una sèrie de restriccions en el seu exercici. Aquests límits són:

1. Supressió sense demora:

- Exercici del dret a la llibertat d'expressió, motius d'interès públic a l'àmbit de la salut pública
- Fins d'investigació històrica, estadística i científica o per donar compliment a una obligació legal de conservar les dades personals.

2. Límits al tractament de les dades:

- Quan l'interessant impugni la seva exactitud, durant el termini que permeti al responsable verificar la exactitud de les dades.
- Quan el responsable no necessiti les dades per la realització de la seva missió, però aquestes hagin de conservar-se a efectes probatoris.
- Quan el tractament sigui il·lícit i l'interessat s'oposi a la seva supressió.
- Quan l'interessat sol·liciti la transmissió de les dades a un altre sistema de tractament.

Aquesta normativa, per tant, és un gran avenç pel que fa a la protecció de les dades de caràcter personal a Europa. El que es pretén és regular l'activitat dels proveïdors de serveis de la societat d'informació i dels buscadors de forma particular, de manera que aquests recullin les mínimes necessàries dades dels usuaris per la prestació del servei de que es tracta.

Es tracta de que aquests llocs web hagin d'eliminar aquella informació o aquelles dades quan ja no siguin necessàries i, per tant, que també resultin d'impossible indexació per part d'aquests buscadors.

La qüestió obre el debat sobre l'aplicació del dret a l'oblit prenent com a base dues opcions.

1. L'eliminació de les dades en el sentit que aquestes romandran a la xarxa només per un període de temps. És a dir, existiria una data de caducitat per les mateixes.

2. La no indexació de les dades als buscadors. El que no suposaria l'eliminació de les de dades sinó que únicament comportaria limitar l'accés a tercers. No s'ha d'entendre el dret a l'oblit com la possibilitat de desaparèixer dels buscadors ja que la informació seguiria estant disponible a la xarxa i caldria investigar una mica més per poder-la localitzar.

No obstant, aquest Reglament no preveu certs aspectes que al meu entendre s'haurien de tenir en compte. Per una banda, en cap moment es donen les suficients orientacions als interessats afectats sobre la manera que poden exercir els seus drets si el responsable del tractament de les seves dades ja no existeix, ha desaparegut o no pot ser identificat o contactat.

D'altra banda, no matisa si el dret a l'oblit s'aplicarà equivalentment segons l'escenari en que es produeixi. És a dir, no considero que l'aplicació d'aquesta normativa s'hagi de fer de la mateixa manera segons si la informació estigui publicada als Butlletins Oficials, els diaris o hemeroteques digitals o les pàgines webs.

- Els Butlletins Oficials

La informació publicada en els diferents butlletins oficials té com a propòsit principal donar publicitat, amb finalitat de difusió i de manera que el públic tingui a l'abast informació per consultar normatives, disposicions, actes, incidències, oposicions o concursos que l'ordenament jurídic considera que han de ser publicats, però també informació relativa a imposició de sancions, situacions irregulars dels comerciants i en general de caràcter negatiu.

La publicació digital ha permès que la consulta sigui més fàcil, còmoda i universal. Però també que es pugui consultar la base de dades i indagar senzillament la informació que l'internauta vol buscar.

La Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal considera que aquestes publicacions tenen el caràcter de fonts accessibles al públic i per tant es pot utilitzar la informació de les

mateixes, sense el consentiment del titular de les dades, sempre que el seu tractament sigui necessari per la satisfacció de l'interès legítim perseguit pel sol·licitant o pel tercer destinatari de les mateixes i sempre que no es vulnerin els drets i llibertats fonamentals reconeguts constitucionalment.

La qüestió la podem tractar des de dos punts de vista. D'una banda cal donar resposta si és necessari que aquesta informació aparegui durant un temps indefinit a la web i d'altra banda, si l'afectat té l'obligació de suportar que les seves dades personals puguin ser consultades i utilitzades per tothom.

La regla general és que cap persona hauria de suportar el fet que les seves dades personals siguin accessibles en general a Internet. I això per dues raons:

1. La finalitat de la publicació de les dades: podem considerar que transcorregut el termini d'exercici a la utilització d'aquestes, la finalitat ja quedaria complerta, i per tant, no seria necessari mantenir-les a la xarxa.
2. La condició de personatge públic del titular de les dades: informació que és de rellevància pública i, per tant, tothom té dret a conèixer-la.

D'acord amb el que hem exposat anteriorment un cas significatiu seria el de una persona que va ser objecte d'una sanció administrativa que surt publicada en un butlletí oficial en format digital. En aquest cas, el més correcte seria que una vegada transcorregut un període prudencial de temps, s'hauria de "netejar" o caldria classificar la informació en funció de la seva importància o gravetat. Així s'evitaria que la informació no estigués a l'abast de tothom (tenint en compte que quedaria a la xarxa per un possible futur interès), però no seria notícia de primera plana. És a dir, els buscadors de web no indexarien aquesta informació un cop ja hagués acabat la finalitat pel que va esser publicada.

- Diaris digitals i hemeroteques

Aquest suport és el que més incidència ha tingut des de l'evolució d'Internet. Òbviament és en aquests mitjans on es manifesta més clarament el principi de la llibertat d'informació. La solució més senzilla seria ordenar la no indexació de

les dades personals però que no tinguin la condició d'interès públic o rellevant a efectes de recerca històrica.

- Pàgines web

Aquest àmbit és el que ofereix més dificultat per aplicar el denominat “dret a l'oblit”, ja que existeix una responsabilitat gairebé total de l'usuari pel que fa al control de les seves dades personals.

Específicament en el cas de Facebook, l'internauta té la facultat de decidir si vol que una informació personal figuri a Internet a la vista de milions de persones. És la seva pròpia responsabilitat la que li farà decidir si publica, per exemple, fotografies relatives a la seva vida personal. Tanmateix existiria un grau de responsabilitat per part del tercer que emmagatzemi aquestes dades.

Per tant, l'aplicació del dret a l'oblit a les pàgines web equivaldria a fer un estudi previ de cada cas per saber la finalitat de la informació publicada, ja que hi hauran situacions on el desig d'eliminar dades sigui positiu per l'interessat però afecti negativament a tercers.

5. PROPOSTA JUDICIAL DE LA UNIÓ EUROPEA

Curiosament en aquests moments l'aparell judicial de la Unió Europea (Tribunal de Justícia de la Unió Europea) s'ha avançat a la proposta de Reglament al qual hem fet referència.

Efectivament el 13 de maig de 2014, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) ha fet pública una sentència (Sentència del Tribunal de Justícia (Gran Sala) de 13 de maig de 2014: assumpte C-131/12) que resol la qüestió perjudicial plantejada sobre la normativa europea de Protecció de Dades (Directiva 95/46/CE), en relació amb l'activitat dels motors de cerca d'Internet.

En la sentència es clarifica definitivament el règim de responsabilitats dels buscadors d'Internet en relació amb la protecció de les dades personals i posa fi a la situació de desprotecció dels afectats generada per la negativa de la companyia Google a sotmetre's a la normativa espanyola i europea reguladora de la matèria. Per tant, la sentència apunta directament als buscadors com els primers responsables del tractament de dades personals.

Tot va començar quan el 19 de gener de 1998 es va publicar un anunci al diari La Vanguardia d'una subhasta, per embargament previ a causa de deutes d'una propietat de Mario Costeja González, advocat i pèrit cal·lígraf d'A Coruña.

Com és habitual el buscador va indexar el seu nom quan es va digitalitzar la hemeroteca i es aleshores quan el Sr. Costeja va començar la batalla amb la multinacional per tal que aquesta part del seu passat "desagradable" fos eliminada. Però aquest fet el va marcar en el futur, ja que tot i que els seus deutes ja estaven saldats, el seu passat digital podia ser fàcilment localitzable quan algú introduïa el seu nom en el buscador.

El 2009 ja va intentar, sense èxit, que Google suprimís el *link* que enllaçava aquesta informació. La multinacional però, deia que les seves cerques es feien en servidors ubicats a l'estranger i que la seva única activitat econòmica a la Unió Europea era la venda de publicitat.

Un any després, l'Agència de Protecció de Dades espanyola va donar la raó al Sr. Costeja i va ordenar a la multinacional que retirés el seu contingut personal.

Però Google va recórrer i la justícia espanyola va remetre el cas al Tribunal Europeu.

El procés que Google utilitzava fins ara per exculpar-se de la indexació de qualsevol contingut era que només extreia, registrava i organitzava les dades. Però el Tribunal Europeu ha puntualitzat aquestes operacions com a tractament de dades, encara que els robots no detectin si les dades són personals o no. I per tant, sosté que Google és el responsable del tractament d'aquestes encara que siguin publicades per tercers o per la font original.

El Tribunal Europeu comunica que s'ha de tractar cada cas específicament i sotmetre'l a un anàlisi subjectiu, ja que s'ha d'aconseguir trobar un "equilibri just" entre el dret individual a la privacitat i la protecció de dades i el "legítim interès" dels usuaris d'Internet interessats en accedir a la informació. Per exemple, delimita que la informació que prové d'un personatge que exerceixi un càrrec públic o aspiiri al càrrec, no s'eliminarà els seus antecedents de la xarxa. No obstant, sempre es podrà eliminar continguts sense rellevància ni interès públic i que no siguin fets noticiables.

Per tant, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea ha reconegut, per primera vegada, el denominat "dret a l'oblit" a Internet i l'ha definit com el "dret a l'eliminació de la xarxa d'una informació personal antiga que perjudiqui a una persona". Aquesta sentència obre les portes a que els ciutadans puguin sol·licitar als buscadors d'Internet, com Google, Bing o Yahoo, que eliminin informacions publicades per defensar la seva privacitat.

A la sentència s'estableix que:

1. L'activitat dels motors de cerca constitueix un tractament de dades de caràcter personal, del qual és responsable el propi motor, donat que aquest determina els objectius i mitjans d'aquesta activitat.
2. Aquest tractament està sotmès a les normes de protecció de dades de la Unió Europea, donat que Google ha creat en un estat membre un establiment per la promoció i venda d'espais publicitaris i l'activitat de la qual es dirigeix als habitants d'aquest Estat.

3. Les persones tenen dret a sol·licitar del motor de cerca, amb les condicions establertes a la Directiva de Protecció de Dades, la eliminació de referències que els afectin, encara que aquesta informació no sigui eliminada per l'editor ni aquest hagi sol·licitat la seva desindexació.

En cas de no atendre a la seva sol·licitud, les persones tenen dret a demanar la tutela de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades AEPD i dels tribunals de justícia.

El dret a la protecció de dades de les persones preval, amb caràcter general, sobre el mer interès econòmic del gestor del motor de cerca, excepte que l'interessat tingui rellevància pública i l'accés a la informació sigui justificat per l'interès públic.

Actualment a Espanya hi ha més de 220 casos de peticions del dret a l'oblit a Internet. Aquestes estan pendents de resolució i esperen ser resolts. Tot i així, en cas de dubte, la llibertat d'expressió i el dret a rebre informació han de prevaler sempre.

Segons el director de l'AEPD, José Luis Rodríguez Álvarez, "l'abast del dret a l'oblit no és absolut. Està molt acotat, té un abast límit, però al mateix temps és essencial. Tots tenim dret a controlar la difusió de la nostra informació personal; només es pot utilitzar amb el nostre consentiment, amb empara legal o en l'exercici d'un altre dret".

6. CONCLUSIONS

La finalitat del present treball és aportar una valoració subjectiva sobre l'aplicació a l'àmbit empresarial del denominat "dret a l'oblit". Fins ara, hem comprovat que existeixen molts drets fonamentals que emparen tant les persones físiques com les jurídiques. Tal com hem vist anteriorment si és difícil delimitar aquests drets, encara més complicat serà si tenim en compte el dret a l'oblit.

He arribat a la conclusió que la dificultat per entendre correctament el funcionament del dret a l'oblit canvia en funció de la visió de cadascú. Això pot implicar que la meva valoració i punt de vista no sigui comprès ni acceptat per altres persones.

En la meva opinió, no és admissible l'existència d'un dret a l'oblit que equivalgui a modificar el passat. A més a més, considero que aquest dret és antagònic amb el dret a la llibertat d'expressió i el dret a rebre informació veraç. El dret a l'oblit faria desaparèixer i aconseguiria silenciar esdeveniments passats de la vida d'una persona que s'alterarien només per aconseguir un benefici personal.

Per arribar a la conclusió anterior em baso en diferents idees que considero que són essencials per donar consistència a la meva opinió:

D'una banda, penso que voler oblidar tot allò que ens perjudica estaria provocant al mateix temps que també s'oblidessin fets que van marcar una època històrica. En aquest sentit, comparteixo l'opinió de Carmenchu Urrubengu, que exposa que l'oblit és una *arma de doble fil*. Quan parlem d'oblidar s'ha de ponderar quina és la informació que s'ha d'oblidar i fins quin límit pot ser eliminada.

Si admetéssim la teoria del dret a l'oblit imaginem-nos quants crims de guerra i fets històrics hauríem desconegut i ignorat, el que no hauria ajudat a aprendre dels errors en situacions futures. Segurament queda molt poètic, però oblidar els errors humans facilitaria que es poguessin cometre en el futur els mateixos errors passats i no poder reaccionar a temps. La història esborrada no permetria conèixer el perquè van succeir certs fets que han marcat l'evolució

dels temps. Cal que es reconeixin les grans injustícies que s'han produït en el transcurs del temps i, per aquest motiu, és necessari que tothom tingui dret a conèixer el que va passar en temps passats.

El problema rau en que moltes persones no volen recordar allò que els hi va succeir en el passat i sobretot si això pot tenir conseqüències negatives en la seva vida. Al respecte penso que no caldria eliminar cap informació sinó actualitzar-la.

Un exemple clar seria el d'una empresa que ha estat implicada en una estafa que ha afectat a milions de persones i els ha perjudicat greument. No seria lícit que això fos amagat a l'emparedat d'un secretisme. Cal que es recordi i que l'empresa s'atengui a les conseqüències de les seves accions.

Considero que l'oblit mai ha de ser absolut ja que sinó estaríem condemnant als ciutadans a la docilitat i els hi negaríem el dret a rebre informació. I si s'ha d'exercitar el dret a l'oblit ha de ser única i exclusivament perquè la informació sobre el seu contingut no té cap rellevància ni perjudica a tercers.

Anys enrere quan no existia Internet la informació també es podia trobar, l'únic problema és que la seva localització requeria de molt més temps en la tasca d'investigació en molts àmbits: biblioteques, diaris, revistes, hemeroteques etc. Per tant, si antigament ja no es podia eliminar la informació escrita, avui en dia encara és més difícil eliminar la informació digital.

A Internet la informació es pot contrastar per saber si és verídica, i al respecte només cal trobar la font d'informació i saber quin autor està darrere del contingut. Les regles del joc continuen sent les mateixes que antigament, l'única diferència és que a Internet és molt més fàcil seguir el rastre de la informació. La informació queda gravada i és accessible des de qualsevol lloc del món.

Molts autors consideren el dret a l'oblit com el dret a "desaparèixer digitalment". En aquest punt la meua valoració és encara més contundent. Desaparèixer vol dir obligar a eliminar tota la informació relativa a una persona des del seu naixement. En aquest sentit, estaríem aconseguint esborrar la història. Per exemple, amb aquesta tesi estaríem admetent que seria impossible conèixer el

fet que una empresa utilitza mà d'obra barata i part d'aquesta està formada per menors d'edat que treballen en situacions menyspreables.

Em pregunto si tindria sentit que aquesta empresa ja condemnada per aquest fet pogués continuar amb la seva activitat. Seria més correcte que la societat pogués saber qui hi ha al darrera d'aquestes activitats il·lícites que atempten contra la dignitat de la persona.

Fer desaparèixer fets com la Segona Guerra mundial, l'extermini nazi o els interessos ocults dels governs, no donarien cap més resultat que la creació d'un món fictici, on Internet només seria una font de notícies agradables i de caràcter positiu. Seria, en definitiva, un espai aliè a la realitat que vivim.

Per tant, el desenvolupament d'un dret que reculli el dret a l'oblit ha d'estar molt ben argumentat i cal establir límits i sobretot fer el tractament estudiant cas per cas. Cal que la societat no interpreti el dret a l'oblit com una eina per eliminar "a la carta" aquelles informacions que no li convenen. Sinó el contrari, cal que les persones segueixin sent responsables dels seus actes i evitar de forma indiscriminada la utilització d'aquest dret.

Tal com hem vist en el bloc anterior, una manera d'oblidar seria que els buscadors webs no indexessin informació en especial la de caràcter negatiu. Considero que aquesta solució és la més idònia ja que tot i no aparèixer a les primers posicions dels buscadors web, la informació segueix estant a la xarxa i no ha estat eliminada i, per tant, seria més difícil trobar-la.

Finalment, considero que la informació és el que ens fa ser lliures. Sense informació cap persona podria prendre les seves pròpies decisions, tenir una ideologia o sentiments. Tothom estaria obligat a pensar de la mateixa manera i a ser un esclau d'una única postura. I això és el que mai hem de permetre ja que la informació forma part de la llibertat.

Per tant, al meu entendre el dret a l'oblit ha de respectar el marc legal de la protecció dels drets fonamentals amb els límits que permetin un equilibri de les llibertats i els drets de tercers. Tenint en compte que l'oblit no és un dret si s'utilitza per ocultar informació.

Segons Joaquín José Naval Lamas, advocat i Professor Associat de la Universitat Pablo de Olavide, de Sevilla: “El dret a l’oblit no es pot configurar com un dret a utilitzar la pròpia història, a reescriure la nostra vida, sinó tan sols com un dret que permeti evitar que una dada amb una finalitat determinada, pugui donar lloc, passat el temps i conclosa la finalitat legítima que va motivar la seva obtenció, a crear un perfil, una imatge del subjecte que no es correspongui amb l’actual i que li sigui nociva d’alguna manera.”⁸

⁸RCE nº20, octubre – desembre, 2012, pag 25-36 “Algunas consideraciones sobre la futura regulación del derecho al Olvido”.

7. FONTS D'INFORMACIÓ

- Notícia de RTVE.ES. Sonsoles Mayorga (2011). “Desaparecer de Internet es posible, pero ¿cómo?”. Disponible en versió digital a: <http://www.rtve.es/noticias/20111105/desaparecer-internet-posible-pero-como/473154.shtml>.
- Andrés Tirado (2012). “Consejos para eliminar información de Internet”. Disponible a: <http://www.tecnoxps.com/2012/07/necesitas-borrar-oeliminar-informacion.html>.
- Portal de <http://www.borrardatosinternet.com>
- Portal <http://www.borrardeinternet.net/>
- Alonso Rodríguez (2011). “Crisis de Reputación Online. ¿Qué es?” Article Disponible a: www.borrardeinternet.net/2011/09/crisis-reputacion-online.html.
- Beatriz García (2012). “Ya es posible borrar tu rastro en internet. Libremercado”. Disponible a: <http://www.libremercado.com/2012-11-18/ya-es-posible-borrar-tu-rastro-en-internet-1276474346/>.
- Juan Fernández (2012). “La Huella Imborrable”. El Periódico. Disponible versió digital a: <http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/huella-imborrable-1392784>.
- Antonio José Chinchetru (2013). “Derecho al olvido...de la libertad”. Disponible a www.juandemariana.org/comentario/5889/derecho/olvido.
- Alicia Diaz. (2013). “¿Es posible la muerte digital?”. Disponible a: <http://www.aunclidelastic.com/es-posible-la-muerte-digital/>
- Portal Grupo Francis Lefebvre:
 - Eva Bato Barriuso i Mónica Muñoz González. (2013). Grupo Francis Lefebvre. “De nuevo, el derecho al Olvido”. Versió digital disponible a: http://www.elderecho.com/www-elderecho-com/Derecho_al_olvido-proteccion_de_datos-internet_11_583930001.html.
 - José J.lvars (2013). “Propuesta reglamento europea de protección de datos, especial atención al derecho al Olvido”. www.elderecho.com/tribuna/www-elderecho-com/Propuesta-reglamento-proteccion-datos-especial-atencion-olvido_11_574930001.html.

- Font TICbeat(2013). “Regulación de Protección de Datos. El derecho al Olvido”. Disponible a: <http://www.csirtcv.gva.es/es/noticias/regulaci3n-de-protecci3n-de-datos-el-derecho-al-olvido.html>.
- Carolina Pina. Revista Uno nº13 (2013). “El derecho al Olvido”. Disponible a <http://www.revista-uno.com/numero-13/el-derecho-al-olvido>.
- César Iglesias. (2012). “Cambios próximos en la regulación de la protección de datos de carácter personal europea”. Diariojurídico, versió digital a: <http://www.diariojuridico.com/cambios-proximos-en-la-regulacion-de-la-proteccion-de-datos-de-caracter-personal-europea>.
- Recull d’articles de: <http://www.privacidadlogica.es/category/privacidad-administraciones-publicas/derecho-al-olvido-privacidad-administraciones-publicas>.
- Ana Maritza Vega Suárez. (2013). “El impacto de las nuevas obligaciones incluidas en el proyecto de regulación europea de protección de datos”. AvaticAbogados, disponible a: <http://ana-vega.es/2013/01/04/el-impacto-de-las-nuevas-obligaciones-incluidas-en-el-proyecto-de-regulacion-europea-de-proteccion-de-datos/>.
- Portal <http://www.derechoalolvido.eu>.
- Revista Internacional de Dret pràctic. <http://www.forjib.org>. Articles:
 - “El Derecho al olvido: toda la realidad social que influye”. Disponible a: <http://www.forjib.org/derecho-al-olvido-realidad-social-que-influye-en-ello>.
 - “Derecho al olvido” y publicaciones en Boletines Oficiales con acceso a los motores de búsqueda”. Per Carolina Pina. <http://www.forjib.org/derecho-al-olvid-y-publicaciones-oficiales-en-boletines-oficiales-con-acceso-a-motores-de-busqueda>.
- Ana Bulnes. (2013). “Olvidate de mi, Google: la laguna legal del derecho al Olvido”. Disponible a <http://www.itespresso.es/derecho-al-olvido-116226.html>.
- La Vanguardia (13 de maig de 2014). “La UE reconoce el derecho de los ciudadanos a ser “olvidados” en Internet”. Disponible digitalment a: <http://www.lavanguardia.com/vida/20140513/54407865366/la-ue-reconoce-el-derecho-de-los-ciudadanos-a-ser-olvidados-en-internet.html>.
- Constitució Espanyola. Consulta a <http://www.lamoncloa.gob.es>

- Portal de l'Agència de Protecció de Dades. <http://www.agpd.es>
- “Propuesta de reglamento del parlamento europeo y del consejo relativo a la protección de las personas físicas en lo que respecta al tratamiento de datos personales y a la libre circulación de estos datos (Reglamento general de protección de datos)”. Comissió Europea, Brusel·les, 2012. Disponible a <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012>.
- Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea. <http://www.derechoshumanos.net>. “Herramienta para la Defensa y Promoción de los Derechos Humanos”. També consultat a la “Resolución del Parlamento Europea sobre la elaboración de una Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea” (C5-0058/1999 - 1999/2064(COS)).
http://www.europarl.europa.eu/charter/docs/pdf/a5_0064_00_es_es.pdf.
- Lleis de la Unió Europea disponible a <http://eur-lex.europa.eu>.
- Quadern i debats: “Llibertat de expresi3n e informaci3n en Internet”. Loreto Corredoira y Alfonso Lorenzo Cotino Hueso. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales. Disponible a: http://cyberlaw.ucm.es/images/stories/Libertad_de_Expresion_portada_%C3%ADndice_Corredoira_y_Cotino_Directores.pdf.
- Thomson Reuters, Lex Nova Blogs. (2013). El dret a l'oblit. Article disponible a: <http://descargalegal.blogs.lexnova.es/tag/derecho-al-olvido/>.

Articles varis del diari El País:

- Carmenchu Buganza. “El olvido, ¿un derecho?”. El país. Disponible a <http://blogs.elpais.com/idearium/2013/07/el-olvido-un-derecho.html>.
- Rosario G. Gómez. (2011). “Quiero que Internet se olvide de mí”. Versió a http://elpais.com/diario/2011/01/07/sociedad/1294354801_850215.html.
- Javier Martín. (2013). “Ni derecho al olvido, ni derecho al borrado”. Disponible:http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/06/25/vidayartes/1372189102_695246.html .

Articles varis del diari El Mundo:

- Patricia Aldama. (2013). “El derecho al olvido en internet llega caducado”:www.elmundo.es/elmundo/2013/06/27/paisvasco/1372319581.html
- Pablo Romero (2013). “La Justicia Europea busca la frontera entre libertad de expresión y derecho al olvido en Internet”.
www.elmundo.es/elmundo/2013/02/27/navegante/1361959112.html.

Vídeos Online

- <http://www.youtube.com/user/RedDerechoTICs>.
- Jornada sobre la Privacitat i la Protecció de Dades a Internet, (2012)
Diponible:<http://www.ametic.es/es/Inicio/actualidad/actividades/eventos/La-privacidad-y-la-proteccio-n-de-datos>.

8. ANNEX

▪ Entrevista:

LA PROTECCIÓ DE DADES EN L'ÀMBIT EMPRESARIAL: EL DRET A L'OBLIT

1. Quina seria la definició més adient per parlar de “dret a l'oblit”?
2. Compartiríem la mateixa definició si es tracta el “dret a l'oblit” per a persones jurídiques?
3. Es podria classificar el “dret a l'oblit” com un dret de la informació que tingui associada una data de caducitat?
4. Existeix o pot arribar a existir un dret a l'oblit absolut a Internet?
5. Per què últimament s'ha donat tanta importància a legislar el “dret a l'oblit” o el “dret a desaparèixer”? Creus que és un dret que, com el dret a la cancel·lació i oposició de l'usuari, hauria d'haver estat impulsat d'un principi com una obligació i prioritat?
6. Es podria entendre el “dret a l'oblit” com un dret a reescriure una història o a alterar un fet passat. Molts especialistes diuen que no es pot refutar la memòria i eliminar certs comportaments que vinculen en actes il·lícits i perillosos, com per exemple, una greu negligència d'un metge. Totes les persones haurien de tenir accés universal al dret a l'oblit?
7. És cert que no es pot posar límits a la Història. Però, per una banda, Internet ha estat i està sent un gran avanç com a instrument de coneixement i, per altra banda, ha facilitat un accés sense límits ni control sobre milions de dades privades sobre empreses o persones. Quin és la seva opinió sobre l'ús d'Internet?
8. Cada dia trobem més programes a Internet que permeten mostrar informació sobre la vida privada sense límits. Programes on-line com Facebook, Instagram o LinkedIn han generat un canvi radical en les relacions entre les persones. Es preveia algunes conseqüències amb aquests avenços en la societat de la informació?
9. Atenent a la pregunta anterior, creu que la població està suficient informada sobre els perills de publicar tants continguts de la seva vida, com fotografies, opinions o comentaris a la xarxa?

10. Des de l'Agència de Protecció de Dades s'han denunciat a buscadors com Google per ser els culpables principals de la informació que disposen. En base a aquestes denúncies, Google ha exposat que només és una pàgina que indexa informació del servidor. Per solucionar els problemes de poder trobar fàcilment informació de tot tipus, hauria d'existir un "dret a l'oblit" o millor un "dret a la desindexació"?
11. Es parla que allò que l'ésser humà és incapaç de recordar al llarg d'uns temps, la memòria digital mai ho oblida i sempre ho recordarà. Si eliminéssim fets de la memòria digital, estaríem retrocedint al passat?
12. Hi ha dos pols oposats: el dret a la lliure informació, essència de la llibertat d'expressió contra el dret a l'honor, la intimitat personal i la pròpia imatge. Tenen estipulat alguns límits aquests drets?
13. Pàgina com "Eprivacidad" o "Netclean4.me" han estat creades per ajudar a mantenir la intimitat i privacitat dels ciutadans a Internet", evitant la difusió d'informació perjudicial. Un tràmit per eliminar l'historial d'una personal costa uns 40 euros. És possible que aquestes empreses s'aprofitin de la llacuna de llei que existeix en quant a poder eliminar els continguts de la xarxa definitivament?
14. Des del Parlament Europeu, s'està treballant en l'anomenat "Reglament General de Protecció de Dades", a on un dels articles concretament el 17, tracta del "dret a l'oblit i a la supressió". Creu que és possible una regulació a nivell europeu? I a nivell mundial?
15. El Reglament de la UE parla sobre el dret a l'oblit de les persones físiques. És possible que també es pugui aplicar sobre les persones jurídiques? Per què?
16. La majoria d'informació a Internet és utilitzada per realitzar estudis per les empreses: conèixer la competència directe, estudis de mercat per saber les noves tendències, controlar als treballadors... És possible que les grans empreses i institucions que utilitzen Internet com a eina de busca d'informació no estiguin a favor que es produeixi una regulació per eliminar aquesta informació?
17. Moltes empreses intenten "eliminar" una mala reputació creada a la xarxa, a través de generar respostes amb bones crítiques per apaivagar

a les danyoses. Podríem considerar aquest acte com una única solució que tenen les empreses actualment? Tenen alguna altre solució?

18. Una altra solució podria ser l'anonimat, el fet que es publiqui informació sense aparèixer noms ni direccions. Està d'acord que aquesta solució se li oposa totalment la llibertat d'expressió?
19. Parlant de persones jurídiques el "dret a l'oblit" equivaldria més al "dret a l'honor". Hi ha alguna diferència més entre una persona jurídica i física en quant a poder ser oblidat?
20. Està obligada una empresa a suportar una massiva difusió eternament de injúries i comentaris negatius afectant a la seva reputació a la xarxa? Podria demanar la retirada d'un comentari pel dret a l'honor?
21. Hi ha alguna responsabilitat civil, penal o administrativa que recaigui sobre l'usuari (sigui una persona física com una jurídica) que ha publicat un contingut amb informació danyosa d'una empresa si aquesta perjudica al desenvolupament de l'activitat econòmica del negoci?
22. Hi ha algun país que tingui legislat el "dret a l'oblit"? En què es basa aquesta llei?

- **Sentència del Tribunal de justícia de 13 de maig de 2014:**